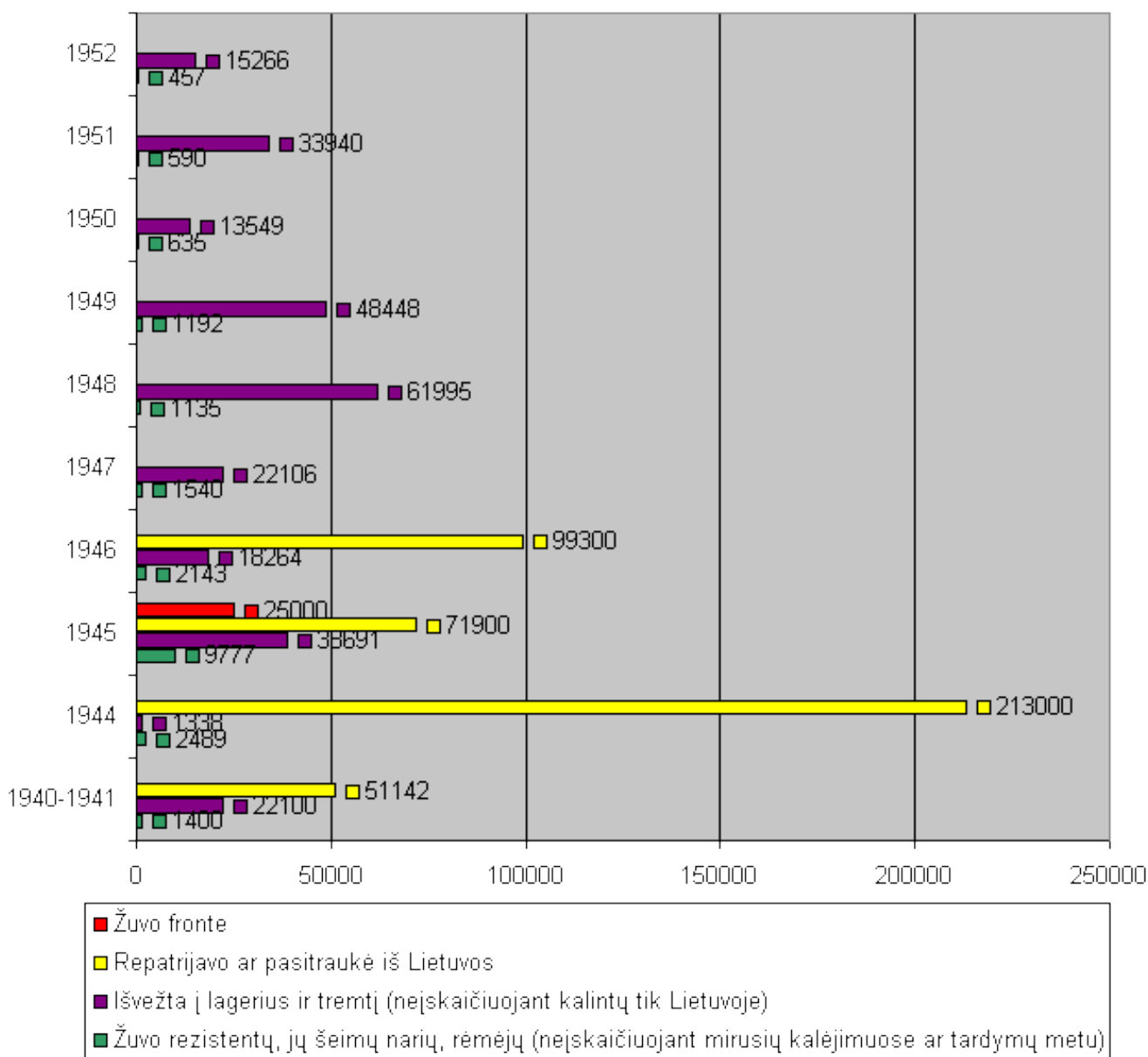

GENOCIDO AUKŲ VARDYNO SANDARA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

Lietuvos gyventojų genocidas pradėtas vykdyti 1940–1941 m., per pirmąją sovietų okupaciją, ir buvo tęsiamas antrąją okupacijos laikotarpiu, kuris prasidėjo 1944 m., dar nepasibaigus II pasauliniam karui, ir tęsėsi iki 1953 m. Vėliau genocido mąštai prarado masiškumo pobūdį, nors tęsėsi beveik iki 1955 m.

1940-1952 m. SOVIETINĖS OKUPACIJOS METAIS LETUVA NETEKO 780 922 SAVO ŠALIES GYVENTOJŲ

genocid.lt

Pradiniai duomenys apie Jonavos rajono gyventojų sovietinį genocidą pateikiami tokiu pat būdu, kaip ir enciklopedinės vertės daugiatomyje leidinyje „Lietuvos gyventojų genocidas“ t. I-V, 1999-2020 m.

Jonavos rajono gyventojų genocido aukų vardynas sudarytas šia tvarka:

Abėcėline tvarka surašyti pavieniai asmenys (pavardė, vardas, tėvo vardas, gimimo metai, socialinė padėtis visuomenėje, veiklos, traktuojamos kaip nusikalstamos sovietinei santvarkai, pobūdis, gyvenamoji vieta pagal tuometinį administracinį Lietuvos suskirstymą. Papildoma informacija – spalvinė:

-žalias skrituliukas prieš pavardę reiškia, kad pilietis buvo suimtas ir teisiamas, kalinamas kalėjime arba lageryje.

-geltonas skrituliukas prieš pavardę reiškia, kad pilietis buvo ištremtas, t. y. vienašališkai nuteistas deportuoti į nustatytą Sovietų Sąjungos rajoną nustatytam laikui.

Aktyvuojant nukentėjusio pavardę atsiveria pagrindinė turima duomenų bazė apie nurodytą asmenį. Baudžiamosios ar tremties bylos archyvinis numeris, bylos fragmentai, straipsniai arba kt. rašytinė informacija publikuota spaudoje.

Informacija apie pagrindinės turimos duomenų bazės įrašus pavienio asmens eilutėje

- leškomo asmens pavardė, vardas, tėvo vardas gali neatitikti šiuolaikinių pavardžių, vardų rašybos reikalavimų. Vertiniai iš rusų kalbos, netaisyklingi įrašai rusų kalba archyviniuose dokumentuose iškraipė pavardes ir vardus. Bažnytinės metrikų knygos taip pat pateikia papildomų mįslių. Pavyzdžiui, Mockus Domas gimimo metrikos knygoje įrašyta Mocka Domininkas. Archyvinėse bylose rusų kalba – Moska Domas.

- asmens gimimo metai daugelyje šaltinių dažnai pateikti su dvejų metų paklaida. Pasitaikius didesniam skirtumui, laikytasi bažnyčios krikšto metrikos įrašų datų.

- asmens socialinė padėtis, pasipriešinimo dalyvis – akcentuota socialiniai sluoksniai: ūkininkas(ė), kolūkietis(ė), darbininkas (ė), tarnautojas(a) ir priklausomybė politinėms, tautinėms organizacijoms, dalyvavimas partizaninėje veikloje, partizanų rėmimas ir kt. dėl ko buvo traukiama teisminei atsakomybei pagal sovietinius įstatymus.

- asmens gyvenamoji vieta priimta pagal archyvinėse bylose iki 1951 m. egzistavusį Lietuvos administracinį paskirstymą nurodytas gyvenvietes ir po 1951 m. reformos minimos gyvenvietės priskirtos Jonavos rajonui.

- asmens represijos pobūdis – ištremtas arba suimtas. Jeigu asmuo buvo suimtas, nurodoma suėmimo data. Žodis „nuteistas“ vardyne reiškia, kad aprašomas asmuo buvo sovietinės teismo institucijos (karo tribunolo, ypatingojo pasitarimo, lagerio teismo, aukščiausiojo teismo ar liaudies teismo) pasmerktas iš anksto numatytai represijos formai – tremčiai, įkalinimui, sušaudymui.

Pvz., Nuteistas 10+5 1945 01 01 reiškia, kad asmuo sovietinės teismo institucijos yra nuteistas 10 metų kalinimo lageryje ir 5 metams tremties ir nurodyta teismo nuosprendžio paskelbimo data.

Pvz., Nuteistas 10 m. 1945 01 01 reiškia, kad asmuo sovietinės teismo struktūros yra nuteistas 10 metų įkalinimo lageryje be tremties ir nurodyta teismo nuosprendžio paskelbimo data.

- tremtinių, suimtųjų ištrėmimo iš Lietuvos data. Asmenų, kurie buvo ištrėmti, nurodyta deportacijos (išvežimo) iš Lietuvos data. Suimtiems asmenims įkalinimo laiką paprastai buvo įskaitomas laikotarpis nuo suėmimo iki teismo ir laikas, kai po teismo sprendimo iki deportacijos iš Lietuvos suimtieji buvo kalinami Lietuvos kalėjimuose (įprastai Kaune arba Vilniuje nuo 2 iki 4 mėnesių).

* pažymėtos deportacijos iš Lietuvos datos reiškia, kad archyvinėse bylose nerasta tiksli data ir taip pažymėta teismo nuosprendžio paskelbimo data, t. y. data, kai pasikeitė įkalinimo statusas.

- represijos pradžios ar deportacijos iš Lietuvos data nebūtinai turi būti vėlesnė nei teismo nuosprendžio paskelbimo data. Įkalinamam asmeniui lageryje tekdavo laukti teismo sprendimo keletą mėnesių ar metų. Teismai buvo vykdomi trėmimo ar įkalinimo vietose. Yra buvę, kad nesulaukę teismo sprendimo suimtieji mirė įkalinimo vietoje.

- represijos vieta Lietuvoje tai Lietuvos kalėjimai, kuriuose buvo laikomi suimtieji iki teismo ir po jo iki deportacijos į Rusijos lagerius.

- represijos vieta Rusijoje - įrašytos kalinimo, tremties vietos, kurios ne visose archyvinėse bylose fiksuotos. Dažniausiai kalinimo ar tremties vietos nustatytos, jei asmuo rašė skundus, prašymus, buvo peržiūrėti teismo sprendimai ir t. t.

- represijos pabaiga - įrašyta paleidimo iš tremties, lagerio data. Kada grįžo į Lietuvą, neakcentuota. Paprastai dauguma grįždavo per vienerius metus. Visais kitais atvejais nurodoma grįžimo į Lietuvą data arba kita informacija, t. y. mirė tremtyje, negrįžo iš tremties, išvyko į Lenkiją ir kt.

Šaltiniai, kuriais remiantis sudarytas nukentėjusio aprašas, pateikiama santrumpomis.

Sutrumpinimai:

- ANK – anketos ir laiškai, 1988–1990 m. atsiųsti Sąjūdžio komisijai stalinizmo nusikaltimams tirti ir 1991–1997 m. represijų Lietuvoje tyrimo centrui. Saugoma LGGRTC.
- ANK (1) – duomenys apie kartu kalėjusius ar buvusius tremtyje asmenis, pateikti žmonių anketose, laiškuose. Saugoma LGGRTC.
- BBK – baudžiamųjų bylų kartoteka. Saugoma LYA.
- KER – „Išvežtųjų lietuvių sąrašas“, sudarė L. Kerulis, Čikaga, 1981 m., 246 p.
- KGB – represinių struktūrų (NKVD, NKGB, MGB, KGB) sudarytos baudžiamosios bylos. Saugoma LYA.
- KGB (1) – nutrauktų bylų registracijos žurnalas. Saugoma LYA.
- KGB (2) – 1940–1941 m. suimtų asmenų sąrašai. Saugoma LYA.
- KIT – duomenų apie represuotus asmenis katalogas, sudarytas iš periodinių leidinių, knygų, nepublikuotų rankraščių. Saugoma LGGRTC.
- KIT (1) – pastabos dėl vardyno pirmojo leidimo ir jo patikslinimai, 1993–1998 m. atsiųsti Represijų Lietuvoje tyrimo centrui. Saugoma LGGRTC.
- MQ– nuo 1941 m. kovo iki birželio mėn. į Kotlosą išvežtų kalinių sąrašai. Saugoma Lietuvos mokslų akademijos rankraščių skyriuje.
- POLR – 1941–1942 m. policijos raportų rinkinys, mašinraštis. Kopija saugoma LGGRTC.
- SAR – įvairūs žmonių atsiųsti įkalintųjų ir ištremtųjų sąrašai. Saugoma LGGRTC.
- SAR (1) – 1940–1941 m. suimtųjų asmenų, kurie 1944–1945 m. buvo ieškomi kaip pabėgusieji iš kalėjimų, sąrašas. Saugoma LGGRTC.
- SAR (2) – kraštotyrininkų surinkta medžiaga. Saugoma įvairiose mokyklose.
- SAR (3) – plk. Stasio Knezio sudarytas Lietuvos karininkų sąrašas. Saugomas asmeniniame S. Knezio archyve.
- SPS – nacių okupacijos metu įsteigto Lietuvos savitarpio pagalbos žinių biuro 1943 m. sudaryti tremtinių ir kalinių sąrašai. Kopija saugoma LGGRTC.
- ŠER – Algirdo Šerėno Komijos archyvuose surinkta dokumentinė medžiaga. Kopija saugoma LGGRTC.
- TBK – tremties bylų kartoteka. Saugoma LYA.
- TBK(1) – tremties bylos, kuriose yra tik nutarimai ištremti asmenį, duomenų apie ištrėmimą nėra. Saugoma LYA.

Kiti randami sutrumpinimai:

apskr. – apskritis

ats. – atsargos

dv. – dvaras

fabr. – fabrikas

filtrac. lag. – filtracijos lageris

g. – gimęs

gyv. – gyveno

glžkl. st. – geležinkelio stotis

GULAG'as – Vyriausioji lagerių valdyba

gyv. – gyvenvietė

Ypat. pasit. – ypatingasis pasitarimas

k. – kaimas

kal. – kalėjimas

kr. – kraštas

m. – metai

MGB – Valstybės saugumo ministerija

(Ministerstvo gosudarstvenoj bezopasnosti)

milic. – milicininkas

NKGB – Valstybės saugumo liaudies komisariatas

(Narodnyj komisariat gosudarstvenoj bezopasnosti)

NKVD – Vidaus reikalų liaudies komisariatas

(Narodnyj komisariat vnutrienich diel)

plk. – pulkininkas

r. – rajonas

RA – Raudonoji armija

repr. – represuotas

slap. – slapyvardis

sr. – sritis

valst. – valstietis

virš. – viršininkas

vlsč. – valsčius

vnk. – vienkiemis

PANAUDOTA LITERATŪRA, NURODOMA BIBLIOGRAFINĖJE NUORODOJE

SA/DK – S. Abromavičius. Žalio Velnio takais. K. 1995; Didžioji Kova.

VA/ŪŽG – V. Alekna. Ūžė giria žalia. V. 1999.

APP3 – R. Kaunietis. Aukštaitijos partizanų atsiminimai, 3 dalis. V. 2001.

APP4 – R. Kaunietis. Aukštaitijos partizanų atsiminimai, 4 dalis. V. 2004.

LKA 10 – Laisvės kovų archyvas, t. 10. K. 1994.

LKA 22 – Laisvės kovų archyvas, t. 22. K. 1997.

LKA 29 – Laisvės kovų archyvas, t. 29. K. 2002.

LKA 31 – Laisvės kovų archyvas, t.31. K. 2001.

LKA 32 – Laisvės kovų archyvas, t. 32. K. 2002.

LKA 33 – Laisvės kovų archyvas, t. 33. K. 2003.

GP – J. Jankauskas, V. Simonavičius. Giedraičių partizanai. V. 2006.

AOT – A. Obelevičius-Tautginas. Ir kodėl gi? V. 2001.

KS – K. Strazdas. Ukmergės krašto laisvės kovų kelias. K. 2006.